

PROSESSKRIV

til

Høyesterett

Oslo, 15. februar 2026

Vår ref.: 326672-001

Sak 25-164215SIV-HRET

Ankende part: Staten v/Klima- og miljødepartementet og
Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8013 Dep, 0030 Oslo

Prosessfullmektig: Regjeringsadvokaten v/ advokat Karen Mellingen

Ankemotpart 1: Norges Naturvernforbund
Mariboegate 8, 0183 Oslo

Prosessfullmektig: Advokat Asle Bjelland, CMS Kluge Advokatfirma AS

Ankende part 2: Natur og Ungdom
Myrens Verksted 3C, 0476 Oslo

Prosessfullmektig: Advokat Amund Noss, CMS Kluge Advokatfirma AS

Saken gjelder: Gyldigheten av statlige tillatelser til deponering av gruveavfall i Førdefjorden

**CMS Kluge Advokatfirma
Stavanger**
Olav Kyrres gate 21, Herbarium
Postboks 277
4068 STAVANGER

Tel: 51 82 29 00
Fax: 51 82 29 01
E-post: post@cms-kluge.com

CMS Kluge Advokatfirma Oslo
Bryggegate 6
Postboks 1548, Vika
0117 OSLO

Tel: 23 11 00 00
Fax: 23 11 00 01
E-post: post@cms-kluge.com

CMS Kluge Advokatfirma Bergen
Allehelgensgate 2
Postboks 394 Sentrum
5805 BERGEN

Tel: 55 21 98 00
Fax: 55 21 98 01
E-post: post@cms-kluge.com

Organisasjonsnummer

913 296 117 MVA

Bank

9685.27.21690 (driftskonto)
8396.07.70946 (driftskonto EUR)
9685.27.21755 (klientmidler)
9685.27.54068 (eiendomsmegling)
SWIFT: HANDNOKK

1 INNLEDNING

I prosesskriv av 15. januar 2026 ba staten om samtykke til fremleggelse av 14 dokumenter. Tillatelse til slik fremleggelse ble gitt ved kjennelse av 11. februar 2026. I kjennelsen uttales det at ankeutvalgets praksis er «liberal når det gjelder samtykke til fremleggelse av nye bevis». Videre fremgår det av kjennelsen at dokumentasjon som «har oppstått etter at anken ble tillatt fremmet» vil kunne fremlegges uten at det kreves samtykke.

I prosesskriv av 13. februar har gruveselskapet fremlagt over 500 sider med dokumentbevis. Norsk Industri har i prosesskriv av samme dato fremlagt over 800 sider.

I lys av ankeutvalgets kjennelse har miljøorganisasjonene konkludert med at det ikke er grunnlag for å motsette seg disse dokumentfremleggelsene.

Gitt at det er en lav terskel for fremleggelse av nye dokumenter, og at de øvrige parter har valgt å fremlegge omfattende dokumentmengder etter at anken ble tillatt fremmet, har miljøorganisasjonene foretatt en fornyet gjennomgang og konkludert med at det er ønskelig å fremlegge ytterligere bevis. Det bes herved om samtykke til fremleggelse av de dokumentene som er vedlagt dette prosesskrivet.

2 KORRIGERING AV VANNFORSKRIFTEN OG DEPARTEMENTETS VEILEDER

Vannforskriften § 12 har i dag en ordlyd som gir inntrykk at tillatelse til forringelse vannforekomster kan gis etter en ordinær kost-nytte-vurdering hvor det legges avgjørende vekt på økonomiske hensyn og de ordinære nyttevirkningene av å legge til rette for en lønnsom industrivirksomhet. Departementets gjeldende veileder til vannforskriften bidrar til å forsterke dette inntrykket.

Det er denne uriktige rettsoppfatningen som er rotårsaken til at dagens tillatelser er ugyldige. For å unngå at det fattes flere uriktige tillatelser, er det viktig for miljøorganisasjonene at både forskriften og veilederen blir korrigert så raskt som mulig.

Korrespondansen nedenfor viser at departementet ikke ønsker å foreta seg noe før det foreligger en endelig avklaring i vår sak. Dette har betydning for spørsmålet om miljøorganisasjonene har rettslig interesse.

Departementet har tidligere opplyst til ESA at vannforskriften ville bli endret i løpet av 2025.

Bilag 1: Brev fra KLD til ESA 31. januar 2025

I et brev som ble sendt like etter EFTA-domstolens tolkningsuttalelse, fremhevet miljøorganisasjonene at det hastet med å få korrigert vannforskriften og veilederen:

Naturvernforbundet og Natur og Ungdom mener det haster med å få dette på plass slik at det ikke gjøres tilsvarende feil i fremtidige forvaltningsvedtak. Klima- og miljødepartementet bør derfor gjennomføre endringene så raskt som mulig for å tydeliggjøre at vannforskriften § 12 er et snevert unntak fra forbudet mot å forringe fjorder, elver og innsjøer.

Bilag 2: Brev fra NNV og NU til KLD 9. april 2025

ESA har gjentatte ganger forsøkt å få Norge til å korrigere vannforskriften. I et pakkemøte avholdt medio november 2025 ønsket ESA å drøfte følgende spørsmål med KLD:

Specific questions to be discussed:

i. Please provide an update on the proposal to amend Section 12 of the Norwegian Water Regulation.

ii. Please indicate what actions the Norwegian Government intends to take, if any, to ensure that its practice concerning Article 4(7) WFD aligns with the judgment of the EFTA Court in E-13/24.

Bilag 3: Pakkemøte i Oslo 13. til 14. november 2025, Utsnitt av ESAs forslag til punkter, 10. oktober 2025

Ifølge ESAs referat fra pakkemøtet har KLD opplyst i pakkemøtet at departementet ikke vil foreta seg noe før det foreligger en avklaring fra Høyesterett:

At the meeting, the representatives of the Norwegian Government were asked to give an update on the proposal to amend Section 12 of the Norwegian Water Regulation, and to indicate what actions the Norwegian Government intends to take to ensure its practice aligns with the judgment of the EFTA Court in Case E-13/24.

The representatives of the Norwegian Government referred to the national court proceedings and pending appeal before the Supreme Court in the case concerning the validity of the permits allowing the disposal of mining waste into Førdefjord.

The representatives of the Norwegian Government informed that they are not taking any action until those proceedings are finalised.

Bilag 4: ESAs oppfølgingsbrev og referat etter pakkemøtet datert 4. desember 2025

3 MILJØKONSEKVENSER

3.1 Tiltaket vil forårsake alvorlig og varig skade på Førdefjorden

Partene er enige om at den økologiske tilstanden vil bli forringet. Dette er svært alvorlig, og det er derfor vanndirektivet oppstiller strenge vilkår for å tillate dette. Problemstillingen er om dette unntaksvilkåret «overriding public interest» er oppfylt. Det bør derfor ikke være nødvendig å bruke mye tid på å drøfte de konkrete miljøvirkningene. Miljøorganisasjonene har likevel et behov for å tilbakevise statens forsøk på å bagatellisere miljøkonsekvensene.

I anken fremhever staten at:

Sjødeponiet vil direkte berøre sjøbunnen i en begrenset del av vannforekomsten. I tillatelsen og planreguleringen er avsatt område 4,4 av totalt 30 km², altså ca. 14,6 %. [...]

Dette er en velkjent argumentasjon i naturvernsaker: Det finnes mye annen natur, så det er ikke så alvorlig om akkurat disse naturverdiene går tapt.

Statens prosentangivelse er svært misvisende. Det er ikke slik at havbunnen er identisk i hele vannforekomsten. Deponiområdet utgjør ca. 26 % av bunnarealet med dyp større enn 200 m innenfor terskelkanalen mellom Svanøya og Skjeljevikneset.

Dette er illustrert på vedlagte kart som nylig er utarbeidet av forsker Terje van der Meeren ved Havforskningsinstituttet. Kartet er utarbeidet ved hjelp av Fiskeridirektoratets karttjeneste «Yggdrasil» som inneholder sjøkart med dybdekoter. Yggdrasil har et tegneverktøy som gjør det mulig å tegne polygoner og beregne arealet. Det grå feltet, som har et areal på 17 km², viser området med dyp større enn 200 m.

Bilag 5: Kart som vider deponiområdet og bunnarealet med dyp større enn 200 m

De dype områdene har andre egenskaper og en annen artssammensetning. Miljøorganisasjonene vil vise til tidligere fremlagte bevis som dokumenterer at det funnet rødlistede arter inne i selve deponiområdet. Det kan selvsagt ikke legges til grunn at disse artene er like utbredt i vannforekomsten for øvrig.

3.2 Utviklingen etter at tillatelsene ble gitt er svært alvorlig

3.2.1 Innledning

I anketilsvaret punkt 9 («Ankegrunn 7: Oppdatert vurdering») påpekte miljøorganisasjonene:

Lagmannsretten har helt korrekt konkludert med at det ikke er foretatt en oppdatert vurdering av de hensynene som taler mot prosjektet. Saken vil ikke kunne avvikles innenfor hensiktsmessige rammer dersom dette skal bli et bevisstema i Høyesterett. Utviklingen i senere år har styrket miljøargumentene mot sjødeponi. Stikkordmessig kan det nevnes at fjordene er sterkt belastet som følge av annen næringsvirksomhet, særlig oppdrettsvirksomhet. Villaksen ble rødlistet i 2021, og 2024 var det dårligste året for villaksen noensinne. Utviklingen i vestlandsfjordene er spesielt alvorlig. Global oppvarming gjør det enda viktigere å bevare de dype bassengene i fjordene.

I prosesskriv av 17. desember 2025 ba miljøorganisasjonene om at staten fremla eventuelle oppdaterte vurderinger av miljøkonsekvensene:

I ankeerklæringen punkt 5.2 opplyser staten følgende om grunnlaget for den kongelige resolusjonen fra 23. mai 2025:

«Beslutningen er fattet av regjeringen (Kongen i statsråd) etter grundige avveininger og etter forutgående utredninger og avveininger i både Klima- og miljødepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet, samt underliggende etater.»

Opplysningen synes ikke å samsvare med lagmannsrettens dom side 32:

«Det foreligger ingen underlagsdokumentasjon til denne kongelige resolusjonen. Vitnet Harald Sørby har forklart at det ved forberedelsen av resolusjonen ikke er foretatt ytterligere utredninger eller skriftlige vurderinger som konkret gjelder Engebø-prosjektet.»

Staten bes avklare hvilke «utredninger og avveininger» og hvilke forvaltningsorganer det siktes til. Dersom det eksisterer «utredninger og avveininger» i skriftlig form som ikke ligger i saken, bes disse fremlagt.

Staten besvarte spørsmålet i prosesskriv av 15. januar 2026. Det ble ikke fremlagt noen skriftlige vurderinger. Det hevdes at Miljødirektoratet har foretatt oppdaterte vurderinger som har blitt formidlet muntlig i møter:

[...] Klima- og miljødepartementet [fikk] våren 2025 opplyst i møter med Miljødirektoratet at det ikke var indikasjoner på at det var behov for ytterligere miljømessige utredninger og vurderinger, utover det som allerede var gjennomført i saken. Møtene bekreftet det som har vært både departementet og direktoratets vurdering av saken siden 2016 – nemlig at det ikke er noen opplysninger som tilsier at vurderinger og konklusjoner om miljøkonsekvensene har endret seg. Etter statens syn er dette tilstrekkelig. [...]

Statens anførsel er altså at «det ikke er noen opplysninger som tilsier at vurderinger og konklusjoner om miljøkonsekvensene har endret seg». Dette er åpenbart uriktig og strid med det forvaltningen selv har uttalt i andre sammenhenger.

3.2.2 Generelle utviklingstrekk

Havforskningsinstituttet har nylig publisert en oppdatert ressursoversikt. I en kronikk som er tilgjengelig på Havforskningsinstituttets nettside, oppsummeres rapporten slik:

Vi har beregnet den samlede massen av alle de fiske- og skalldyrbestandene vi overvåker i norske havområder. I toppåret 2013 var denne biomassen rundt 35 millioner tonn. I 2025 rundt 17 millioner tonn. Det er en halvering på et drøyt tiår, og det laveste nivået i dette århundret.

Bilag 6: Ressursoversikt 2026, Havforskningsinstituttet, 5. februar 2026

Bilag 7: Kronikk, Fiskeriressursene er halvert – hva gjør vi nå, Havforskningsinstituttet, 9. februar 2026

I de senere årene er det registrert en betydelig temperaturøkning i norske fjorder.

Bilag 8: Artikkel, Kystklima-året 2025 – Rekordvarmt i sjøen langs norskekysten, Havforskningsinstituttet, 5. januar 2026

Regjeringens egen forvaltningsplan for norske havområder viser også at tilstanden i hav- og kystområder er forverret. Innledningsvis i punkt 3.3 heter det:

I Nordsjøen og Skagerrak gjør klimaendringer seg gjeldende gjennom økt temperatur, havforsuring og formørking av vannet, sannsynligvis på grunn av økt avrenning av organisk materiale fra land. I vurderingen av økologisk tilstand er det konkludert med at økosystemet er betydelig påvirket av klimaendringene og andre menneskeskapte aktiviteter, særlig fiskerier. Endringene i økosystemet omfatter både sentrale grupper av dyreplankton, fiskebestander, reke og bunnhabitater. Nye data viser at nedgangen er dramatisk i en rekke sjøfuglbestander som hekker langs kysten av Skagerrak og Nordsjøen. Havområdet er generelt mer forurensset enn de andre havområdene.

Oppsummert er det fiskeri, transport, kloakk og avløp, landbruk, olje og gass og landbasert industri som er de sektorene som bidrar mest til samlet påvirkning fra menneskelig aktivitet i Nordsjøen og Skagerrak. Særlig er uthenting av biomasse, forsøpling og forurensning, i tillegg til fysisk påvirkning og nedslamming viktige påvirkninger.

Bilag 9: Meld. St. 21 (2023-2024) kap. 1, 3 og 4

3.2.3 Rødlistede arter og andre utsatte arter som finnes i Førdefjorden

I de løpet av de siste årene har situasjonen blitt mer kritisk for en rekke arter som finnes i Førdefjorden:

- *Villaksen* ble ansett som livskraftig i 2010 og 2015, men kom inn på rødlista i 2021 som nær truet. Det er forventet at den vil få en mer alvorlig kategori ved neste rødlistevurdering som skal komme i 2027. Situasjonen er spesielt alvorlig på Vestlandet.
- *Blålange* har blitt klassifisert som sterkt truet siden 2010. Det er stor usikkerhet om bestandsutviklingen og gytingen til blålange.
- *Bambuskorall* ble tidligere ansett som livskraftig, men ble rødlistet i 2021.
- *Ål* er klassifisert som sterkt truet. Den har vært på rødlisten i flere år, men med forverret status fra 2021.
- *Torsk* er ikke på rødlista, men utviklingen i bestandene av kysttorsk er svært negativ.

Som bevis fremlegges:

Bilag 10: Laks, utskrift fra artsdatabanken 24. november 2021

Bilag 11: Artikkel fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning, «Nye dystre rekorder for norsk villaks», 28. mai 2025

Bilag 12: Blålange, utskrift fra artsdatabanken 24. november 2021

Bilag 13: Blålange, artikkel fra Havforskningsinstituttet, 2. mai 2025

Bilag 14: Bambuskorall, utskrift fra artsdatabanken 24. november 2021

Bilag 15: Ål, utskrift fra artsdatabanken 24. november 2021

Bilag 16: Kysttorsk, «Kysttorsk i sør er i fritt fall – og fiskene «krymper»», artikkel fra Havforskningsinstituttet, 24. juni 2025

Bilag 17: Rapport fra havforskningen, «Oppdatert status om torsk langs vestlandet», 24. juni 2025

4 FORSYNINGSHENSYN

Miljøorganisasjonen har gjentatte ganger, senest i prosesskriv av 2. februar 2026, understreket at ankeforhandlingen i Høyesterett ikke bør utarte til et symposium om rutil:

[...] Miljøorganisasjonene antar at saken er henvist for å avklare generelle tolknings spørsmål, ikke for å foreta faktiske vurderinger knyttet til rutil, herunder hvilke flaskehalser som finnes i verdikjeden frem til titanmetall, muligheten for substitusjon med ilmenitt, muligheten til å omdirigere fra pigmentproduksjon til metallproduksjon osv. [...]

Staten har i prosesskrivet av 15. januar 2026 fremlagt 2020-utgaven av en årlig rapport, «Mineral Commodities Summaries», som publiseres av amerikanske myndigheter. Miljøorganisasjonene ønsker å supplere dette med 2016-utgaven (vedtakstidspunktet) og 2026-utgaven (den mest oppdaterte). I tillegg fremlegges en annen rapport utarbeidet av amerikanske myndigheter som beskriver nåværende produksjon og foredling av titanmineraler i Norge.

Bilag 18: Mineral Commodities Summaries 2016, USGS

Bilag 19: Mineral Commodities Summaries 2026, USGS

Bilag 20: U.S.-Norway Critical Minerals Memorandum, publisert 14. januar 2025

Da tillatelsene ble gitt, var formålet å legge til rette for størst mulige inntekter. Det ble ikke satt noen vilkår om at titanmineralene bare skulle eksporteres til bestemte land, at det skulle skje en foredling til metall, at titanmetall som ble produsert skulle gjøres tilgjengelig for bestemte land, eller lignende vilkår. De strategiske hensynene som senere er introdusert og fremhevet under domstolsbehandlingen, var fullstendig fraværende under forvaltningsbehandlingen.

I prosesskrivet av 15. januar 2026 har staten fremlagt to vedtak som gjelder utslippstillatelse til Chemring Nobel AS. Formålet med denne fremleggelsen er ifølge staten å vise at «[h]eller ikke i en slik situasjon hvor vesentlige nasjonale sikkerhetsinteresser er bærende, ble det stilt vilkår om bruk, salg eller avtak av produksjonen».

Miljøorganisasjonene vil påpeke at Chemring Nobels produksjon er undergitt svært strenge eksportbegrensninger, uavhengig av hvilke vilkår som stilles i vedtaket. En stor del av produksjonen går direkte til det norske forsvaret. For ordens skyld fremlegges et rundskriv som gjengir retningslinjene for slik eksport:

Bilag 21: Rundskriv om eksport av forsvarsmateriell datert 8. mai 2025

Det er ikke fremlagt noe konkret dokumentasjon som underbygger at gruveprosjektet vil gi et vesentlig bidrag til forsyningen av titanmetall i Europa. Selskapet har nylig publisert en presentasjon som viser at rutilen er planlagt eksportert til to kjøpere:

- Den ene kjøperen er en global pigmentprodusent med hovedsete i USA. Det er grunn til å tro at kjøperen er konsernet Kronos, men dette er ikke formelt bekreftet. Kronos er en ren pigmentprodusent som vil måtte foreta betydelige investeringer for å kunne produsere metall, og som ikke har gitt noen signaler om at dette er aktuelt.
- Den andre kjøperen er Iwatani, som er et japansk selskap. Iwatani er også en betydelig medeier i Nordic Mining. Iwatani deltar bare i den nedre delen av verdikjeden, det vil si produksjon og innkjøp av titanmineraler. Selskapet har ingen egen produksjonskapasitet for videreforedling. Iwatani selger derfor titanmineralene videre til høystbydende. Det er grunn til å tro at en vesentlig del vil bli benyttet til pigmentproduksjon. Deler av produksjonen som eksporteres Iwatani vil kanskje bli solgt videre til produsenter av titanmetall, men det er ingen sikkerhet for at en bestemt andel av dette titanmetallet vil komme tilbake til Norge eller EU.

Som bevis fremlegges:

Bilag 22: Selskapspresentasjon Nordic Mining, publisert 15. januar 2026

Bilag 23: Pressemelding fra Iwatani, publisert 7. juni 2022

* * *

Oslo, 15. februar 2026
CMS Kluge Advokatfirma AS

Asle Bjelland
advokat

Amund Noss
advokat